

సరస్వతీ స్తవమ్

యాజ్ఞవల్క్య ఉవాచ

- కృపాం కురు జగన్మాతర్మామేవం హతతేజసమ్
గురుశాపాత్ స్మృతిభ్రష్టం విద్యాహీనం చ దుఃఖితమ్ 1
- జ్ఞానం దేహి స్మృతిం విద్యాం శక్తిం శిష్య ప్రబోధినీమ్
గ్రన్థ కర్తృత్వ శక్తిం చ సుశిష్యం సుప్రతిష్ఠితమ్ 2
- ప్రతిభాం సత్సభాయాం చ విచారక్షమతాం శుభామ్
లుప్తం సర్వం దైవయోగాన్నవీభూతం పునః కురు 3
- యథాజ్కురం భస్మని చ కరోతి దేవతా పునః
బ్రహ్మస్వరూపా పరమా జ్యోతీరూపా సనాతనీ 4
- సర్వ విద్యాభిదేవీ యా తస్యై వాణ్యై నమో నమః
విసర్గ బిన్దుమాత్రాసు యదభిష్టానమేవ చ 5
- తదభిష్టాత్రీ యా దేవీ తస్యై వాణ్యై నమో నమః
వ్యాఖ్యాస్వరూపా సా దేవీ వ్యాఖ్యాభిష్టాత్మ రూపిణీ 6
- యయా వినా ప్రసజ్ఞ్యావాన్ సజ్ఞ్యాం కర్తుం న శక్యతే
కాలసజ్ఞ్యా స్వరూపా యా తస్యై దేవ్యై నమో నమః 7
- భ్రమ సిద్ధాంత రూపా యా తస్యై దేవ్యై నమో నమః
స్మృతిశక్తి జ్ఞానశక్తి బుద్ధిశక్తి స్వరూపిణీ 8
- ప్రతిభా కల్పనా శక్తిర్యా చ తస్యై నమో నమః

సనత్కుమారో బ్రహ్మణం జ్ఞానం పప్రచ్ఛ యత్ర వై	9
బభూవ మూకవత్సోపి సిద్ధాంతం కర్తుమక్షమః	
తదాజగామ భగవానాత్మా శ్రీకృష్ణ ఈశ్వరః	10
ఉవాచ స చ తాం స్తోమి వాణీమిష్టాం ప్రజాపతే	
స చ తుష్టావ తాం బ్రహ్మే చాజ్ఞాయా పరమాత్మనః	11
చకార తత్ప్రసాదేన తదా సిద్ధాంతముత్తమమ్	
యదాప్యనంతం పప్రచ్ఛ జ్ఞానమేకం వసున్ధరా	12
బభూవ మూకవత్సోపి సిద్ధాంతం కర్తుమక్షమః	
తదా తాం చ స తుష్టావ సన్తస్తః కశ్యపాజ్ఞాయా	13
తతశ్చకార సిద్ధాంతం నిర్మలం భ్రమభ జ్ఞానమ్	
వ్యాసః పురాణసూత్రం చ పప్రచ్ఛ వాల్మీకిం యదా	14
మౌనీభూతశ్చ సస్కార తామేవ జగదమ్బికామ్	
తదా చకార సిద్ధాంతం తద్వరేణ మునీశ్వరః	15
సంప్రాప్య నిర్మలం జ్ఞానం భ్రమాన్య ధ్వంసదీపకమ్	
పురాణసూత్రం శ్రుత్వా చ వ్యాసః కృష్ణ కలోద్భవః	16
తాం శివాం వేదదధౌ చ శతవర్షం చ పుష్కరే	
తదా త్వత్తో వరం ప్రాప్య సత్కవీన్ద్రో బభూవ హ	17
తదా వేదవిభాగం చ పురాణం చ చకార సః	
యదా మహేన్ద్రః పప్రచ్ఛ తత్త్వజ్ఞానం సదాశివమ్	18

- క్షణం తామేవ స శ్చింత్య తస్మై జ్ఞానం దదౌ విభుః
పప్రచ్ఛ శబ్దశాస్త్రం చ మహేన్ద్రశ్చ బృహస్పతిమ్ 19
- దివ్యవర్ష సహస్రం చ స త్వాం దధౌః చ పుష్కరే
తదా త్వత్తో వరం ప్రాప్య దివ్యవర్ష సహస్రకమ్ 20
- ఉవాచ శబ్దశాస్త్రం చ తదర్థం చ సురేశ్వరమ్
అధ్యాపితాశ్చ యే శిష్యా యైరభీతం మునీశ్వరైః 21
- తే చ తాం పరిస శ్చింత్య ప్రవర్తంతే సురేశ్వరీమ్
త్వం సంస్తుతా పూజితా చ మునీనైర్మనుమానవైః 22
- దైత్యేన్ద్రశ్చ సురైశ్చాపి బ్రహ్మవిష్ణు శివాదిభిః
జడీభూతః సహస్రాస్యః ప శ్చవక్త్రశ్చతుర్ముఖః 23
- యాం స్తోతుం కిమహం స్తామి తామేకాస్యేన మానవః
ఇత్యుక్త్వా యాజ్ఞవల్క్యశ్చ భక్తినిమ్రాత్ కన్ధరః 24
- ప్రణనామ నిరాహారో రురోద చ ముపరుర్ముపహః
జ్యోతీరూపా మహామాయా తేన దృష్ట్వాప్యవాచ తమ్ 25
- సుకవీన్ద్రో భవేత్యుక్త్వా వైకుంఠం చ జగామ హ
యాజ్ఞవల్క్యకృతం వాణీ స్తోత్రమేతత్తు యః పఠేత్ 26
- స కవీన్ద్రో మహావాగ్గీ బృహస్పతిసమో భవేత్
మహామూర్ఖశ్చ దుర్బుద్ధిర్వర్షమేకం యదా పఠేత్
స పణ్డితశ్చ మేధావీ సుకవీన్ద్రో భవేద్ ద్రువమ్ 27

Sri Kashyapa Veda Vidya Mandiram

ఇతి శ్రీ దేవీభాగవతే, మహాపురాణే, నవమస్కంధే సరస్వతీ స్తవనం

నామ పంచమోఽధ్యాయః, సరస్వతీ కటాక్ష సిద్ధిరస్తు

Santsoh Kumar Ghanapathi

सरस्वती स्तवम्

याज्ञवल्क्य उवाच

कृपां कुरु जगन्मातर्मामेवं हततेजसम्

गुरुशापात् स्मृतिभ्रष्टं विद्याहीनं च दुःखितम् 1

ज्ञानं देहि स्मृतिं विद्यां शक्तिं शिष्य प्रबोधिनीम्

ग्रन्थ कर्तृत्व शक्तिं च सुशिष्यं सुप्रतिष्ठितम् 2

प्रतिभां सत्सभायां च विचारक्षमतां शुभाम्

लुप्तं सर्वं दैवयोगान्नवीभूतं पुनः कुरु 3

यथाङ्कुरं भस्मनि च करोति देवता पुनः

ब्रह्मस्वरूपा परमा ज्योतीरूपा सनातनी 4

सर्वं विद्याधिदेवी या तस्यै वाण्यै नमो नमः

विसर्गं बिन्दुमात्रासु यदधिष्ठानमेव च 5

तदधिष्ठात्री या देवी तस्यै वाण्यै नमो नमः

व्याख्यास्वरूपा सा देवी व्याख्याधिष्ठातृ रूपिणी 6

यया विना प्रसङ्गावान् सङ्गां कर्तुं न शक्यते

कालसङ्गा स्वरूपा या तस्यै देव्यै नमो नमः 7

भ्रम सिद्धान्त रूपा या तस्यै देव्यै नमो नमः

स्मृतिशक्ति ज्ञानशक्ति बुद्धिशक्ति स्वरूपिणी	8
प्रतिभा कल्पना शक्तिर्या च तस्यै नमो नमः	
सनत्कुमारो ब्रह्माणं ज्ञानं पप्रच्छ यत्र वै	9
बभूव मूकवत्सोपि सिद्धान्तं कर्तुमक्षमः	
तदाजगाम भगवानात्मा श्रीकृष्ण ईश्वरः	10
उवाच स च तां स्तौहि वाणीमिष्टां प्रजापते	
स च तुष्टाव तां ब्रह्मा चाज्ञया परमात्मनः	11
चकार तत्प्रसादेन तदा सिद्धान्तमुत्तमम्	
यदाप्यनन्तं पप्रच्छ ज्ञानमेकं वसुन्धरा	12
बभूव मूकवत्सोपि सिद्धान्तं कर्तुमक्षमः	
तदा तां च स तुष्टाव सन्त्रस्तः कश्यपाज्ञया	13
ततश्चकार सिद्धान्तं निर्मलं भ्रमभञ्जनम्	
व्यासः पुराणसूत्रं च पप्रच्छ वाल्मिकिं यदा	14
मौनीभूतश्च सस्मार तामेव जगदम्बिकाम्	
तदा चकार सिद्धान्तं तद्वरेण मुनीश्वरः	15
संप्राप्य निर्मलं ज्ञानं भ्रमान्ध्र्य ध्वंसदीपकम्	
पुराणसूत्रं श्रुत्वा च व्यासः कृष्ण कलोद्भवः	16

तां शिवां वेददध्यौ च शतवर्षं च पुष्करे	
तदा त्वत्तो वरं प्राप्य सत्कवीन्द्रो बभूव ह	17
तदा वेदविभागं च पुराणं च चकार सः	
यदा महेन्द्रः पप्रच्छ तत्त्वज्ञानं सदाशिवम्	18
क्षणं तामेव सञ्चिन्त्य तस्मै ज्ञानं ददौ विभुः	
पप्रच्छ शब्दशास्त्रं च महेन्द्रश्च बृहस्पतिम्	19
दिव्यवर्षं सहस्रं च स त्वां दध्यौ च पुष्करे	
तदा त्वत्तो वरं प्राप्य दिव्यवर्षं सहस्रकम्	20
उवाच शब्दशास्त्रं च तदर्थं च सुरेश्वरम्	
अध्यापिताश्च ये शिष्या यैरधीतं मुनीश्वरैः	21
ते च तां परिसञ्चिन्त्य प्रवर्तन्ते सुरेश्वरीम्	
त्वं संस्तुता पूजिता च मुनीन्द्रैर्मनुमानवैः	22
दैत्येन्द्रैश्च सुरैश्चापि ब्रह्मविष्णु शिवादिभिः	
जडीभूतः सहस्रास्यः पञ्चवक्त्रश्चतुर्मुखः	23
यां स्तोतुं किमहं स्तौमि तामेकास्येन मानवः	
इत्युक्त्वा याज्ञवल्क्यश्च भक्तिनम्रात्म कन्धरः	24
प्रणनाम निराहारो रुरोद च मुहुर्मुहुः	

ज्योतीरूपा महामाया तेन दृष्टाप्युवाच तम् 25

सुकवीन्द्रो भवेत्युक्त्वा वैकुण्ठं च जगाम ह

याज्ञवल्क्यकृतं वाणी स्तोत्रमेतत्तु यः पठेत् 26

स कवीन्द्रो महावाग्मी बृहस्पतिसमो भवेत्

महामूर्खश्च दुर्बुद्धिर्वर्षमेकं यदा पठेत्

स पण्डितश्च मेधावी सुकवीन्द्रो भवेद् ध्रुवम् 27

इति श्री देवीभागवते, महापुराणे, नवमस्कन्धे सरस्वती स्तवनं

नाम पञ्चमोऽध्यायः, सरस्वती कटाक्ष सिद्धिरस्तु

Santsoh Kumar Ghanapathi

Sri Kashyapa Veda Vidya Mandiram

Sarasvatī Stavam (IAST Script)

Yājñavalkya Uvāca

Kṛpāṁ kuru jagannātmā evaṁ hatatejasam |
Guruśāpāt smṛtibhraṣṭam vidyāhīnam ca duḥkhitam ||1||
Jñānam dehi smṛtiṁ vidyāṁ śaktiṁ śiṣya prabodhinīm |
Grantha kartṛtva śaktiṁ ca suśiṣyam supraśiṣṭhitam ||2||
Pratibhāṁ satsabhāyāṁ ca vicāraśamatāṁ śubhāṁ |
Luptam sarvaṁ daivayogān navībhūtam punaḥ kuru ||3||
Yathāṅkuram bhasmani ca karoti devatā punaḥ |
Brahmasvarūpā paramā jyotirūpā sanātani ||4||
Sarva vidyādhīdevī yā tasyai vāṅyai namo namaḥ |
Visarga bindumātrāsu yadadhiṣṭhānam eva ca ||5||
Tadadhiṣṭhātrī yā devī tasyai vāṅyai namo namaḥ |
Vyākhyāśvarūpā sā devī vyākhyādhīṣṭhātr rūpiṇī ||6||
Yayā vinā prasaṅkhyāvān saṅkhyāṁ kartum na śakyate |
Kālasaṅkhyā svarūpā yā tasyai devyai namo namaḥ ||7||
Bhrama siddhānta rūpā yā tasyai devyai namo namaḥ |
Smṛtiśakti jñānaśakti buddhiśakti svarūpiṇī ||8||
Pratibhā kalpanā śaktirya ca tasyai namo namaḥ |
Sanatkumāro brahmāṇam jñānam papraccha yatra vai ||9||
Babhūva mūkavat so'pi siddhāntam kartum akṣamaḥ |
Tadājagāma bhagavānātmā śrīkr̥ṣṇa īśvaraḥ ||10||
Uvāca sa ca tām stauhi vāṇīm iṣṭām prajāpate |

Sri Kashyapa Veda Vidya Mandiram

Sa ca tuṣṭāva tām brahmā cājñayā paramātmanah || 11 ||

Cakāra tatprasādena tadā siddhāntam uttamam |

Yadāpy anantaṁ papraccha jñānam ekaṁ vasundharā || 12 ||

Babhūva mūkavat so'pi siddhāntaṁ kartum akṣamaḥ |

Tadā tām ca sa tuṣṭāva santrastaḥ kaśyapājñayā || 13 ||

Tataś cakāra siddhāntaṁ nirmalaṁ bhramabhañjanam |

Vyāsaḥ purāṇasūtraṁ ca papraccha vālmīkiṁ yadā || 14 ||

Maunībhūtaś ca sasmāra tām eva jagadambikām |

Tadā cakāra siddhāntaṁ tadvareṇa munīśvaraḥ || 15 ||

Samprāpya nirmalaṁ jñānaṁ bhramāndhya dhvaṁsadīpakam |

Purāṇasūtraṁ śrutvā ca vyāsaḥ kṛṣṇa kalodbhavaḥ || 16 ||

Tām śivām vedadadhyau ca śatavarṣaṁ ca puṣkare |

Tadā tvatto varaṁ prāpya satkavīndro babhūva ha || 17 ||

Tadā vedavibhāgaṁ ca purāṇaṁ ca cakāra saḥ |

Yadā mahendraḥ papraccha tattvajñānaṁ sadāśivam || 18 ||

Kṣaṇaṁ tām eva sañcintya tasmai jñānaṁ dadau vibhuḥ |

Papraccha śabdaśāstraṁ ca mahendraś ca bṛhaspatim || 19 ||

Divyavarṣa sahasraṁ ca sa tvām dadhyau ca puṣkare |

Tadā tvatto varaṁ prāpya divyavarṣa sahasrakam || 20 ||

Uvāca śabdaśāstraṁ ca tadarthaṁ ca sureśvaram |

Adhyāpitāś ca ye śiṣyā yair adhītaṁ munīśvaraiḥ || 21 ||

Te ca tām parisañcintya pravartante sureśvarīm |

Tvaṁ samstutā pūjitā ca munīndrair manumānavaiḥ || 22 ||

Daityendraiś ca suraiś cāpi brahmaviṣṇu śivādibhiḥ |

Sri Kashyapa Veda Vidya Mandiram

Jaḍibhūtaḥ sahasrāsyah pañcavaktraś caturmukhaḥ ||23||

Yām stotum kim ahaṁ staumi tamekāsyena mānavaḥ |

Ity uktvā yājñavalkyaś ca bhaktinamrātmabandharaḥ ||24||

Praṇanāma nirāhāro ruroda ca muhur muhuḥ |

Jyotirūpā mahāmāyā tena dṛṣṭāpy uvāca tam ||25||

Sukavīndro bhavety uktvā vaikuṇṭhaṁ ca jagāma ha |

Yājñavalkyakṛtaṁ vāṇī stotram etat tu yaḥ paṭhet ||26||

Sa kavīndro mahāvāgmī bṛhaspatisamo bhavet |

Mahāmūrkaś ca durbuddhir varṣam ekaṁ yadā paṭhet ||27||

Sa paṇḍitaś ca medhāvī sukavīndro bhaved dhruvam ||28||

Iti Śrī Devībhāgavate Mahāpurāṇe Navamaskandhe Sarasvatī Stavanam

Nāma Pañcamo'dhyāyaḥ | Sarasvatī Kaṭākṣa Siddhirastu ||

Santsoh Kumar Ghanapathi